ВИЛЕНСКІЙ ВѢСТНИКЪ

ОФФИЦІАЛЬНАЯ ГАЗЕТА

№ 95.

KURYER WILEŃSKI.

GAZETA URZEDOWA.

Вильна. ПЯТНИЦА, *5-го Декабря.— 1847 — Wilno.* PIĄTEK, *5-go Grudnia.*

ВНУТРЕННІЯ ИЗВѢСТІЯ.

Санктпетербургъ, 23-го Ноября.

Высочайшій Манифестъ.

БОЖІЕЮ МИЛОСТІЮ

МЫ НИКОЛАЙ ПЕРВЫЙ,

ИМПЕРАТОРЪ И САМОДЕРЖЕЦЪ ВСЕРОССІЙСКІЙ,

и проч., и проч., и проч..

Объявляемъ всѣмъ вѣрнымъ Нашимъ подданнымъ.

Любезнѣйшій Сынъ Нашъ Великій Князь Константинъ Николаевичъ достигнулъ возраста, опредѣленнаго Государственными Основными Законами для совершеннолѣтія Членовъ Нашего Императорскаго Дома. Въ сіе столь важное для Него время, когда отъ приготовительныхъ трудовъ юношества, Онъ поступаетъ на обширнѣйшее поприще дѣятельности мужескихъ лѣтъ, и произнесеніемъ торжественной присяги начинаетъ исполненіе обязанностей службы Намъ и Государству, благословляя Его съ чувствомъ родительской нѣжности, Мы обращаемся и къ любезнымъ вѣрнымъ Нашимъ подданнымъ, и призываемъ ихъ соединиться съ Нами въ усердныхъ о Немъ мольбахъ къ Всемилосердому, благодѣющему Намъ Богу. Да осѣняетъ Онъ сего Любезнѣйшаго Нашего Сына Своею святою, вспомоществующею во всѣхъ благихъ дѣйствіяхъ, во всѣхъ положеніяхъ жизни, благодатію, и ниспославъ Ему свыше даръ мудрости и силы, да являетъ Его всегда достойнымъ потомкомъ Нашихъ славныхъ Предковъ, достойною и твердою подпорою Нашего Престола и отечества.

Данъ въ Санктпетербургѣ, въ 26-й день Ноября, въ лѣто отъ Рождества Христова тысяча восемъ сотъ сорокъ седьмое, Царствованія Нашего въ двадцать третіе.

На подлинномъ собственною ЕГО ИМПЕРАТОРСКАГО ВЕЛИЧЕСТВА рукою подписано:

НИКОЛАЙ.

—

Въ Высочайшемъ Указѣ, за собственноручнымъ Его Императорскаго Величества подписаніемъ, даннымъ Правительствующему Сенату, 26-го Ноября, изображено:

„На основаніи § 27-го учрежденія объ Императорской Фамиліи, назначаемъ Попечителемъ при Любезнѣйшемъ Сынѣ Нашемъ, Государѣ Великомъ Князѣ Константинѣ Николаевичѣ, Нашего Вице-Адмирала, Генералъ-Адъютанта *Литке.*"

—

WIADOMOŚCI KRAJOWE.

St. Petersburg, 23-go Listopada.

Najwyższy Manifest.

Z BOŻÉJ ŁASKI

MY NIKOŁAJ PIERWSZY,

CESARZ I SAMOWŁADZCA WSZECH ROSSYI

i t. d. i t. d. i t. d.

Obwieszczamy wszystkim wiernym Naszym poddanym:

Najukochańszy Syn Nasz, Wielki Xiążę Konstanty Nikołajewicz doszedł do lat, zakreślonych przez zasadnicze prawa Państwa dla pełnoletności członków Naszego Cesarskiego Domu. W tym tak ważnym dla niego czasie, kiedy od przygotowawczych prac młodzieńczego wieku, przechodzi w rozleglejszy zawód działalności lat męzkich, i od złożenia uroczystéj przysięgi zaczyna pełnienie obowiązków służby względem Nas i Państwa, My, błogosławiąc Go z uczuciem rodzicielskiéj miłości, zwracamy się też ku ukochanym wiernym Naszym poddanym, i wzywamy ich, aby się połączyli z Nami w gorliwych za Niego modłach do Najmiłosierniejszego, łaskami Nas darzącego Boga. Oby On osłaniał tego Najukochańszego Naszego Syna, Swoją świętą, wspierającą we wszystkich dobrych uczynkach, we wszystkich położeniach życia, łaską, i zesławszy nań z góry dar mądrości i mocy, okazał Go zawsze dostojnym potomkiem Naszych sławnych przodków, dostojną i mocną podporą Naszego Tronu i Ojczyzny.

Dan w St. Petersburgu, 26-go Listopada, roku od Narodzenia Pańskiego tysiąc ośmset cztérdziestego siódmego, Panowania Naszego dwudziestego trzeciego.

Na oryginale własną Jego Cesarskiej Mości ręką podpisano:

NIKOŁAJ.

—

W Najwyższym Ukazie, z własnoręcznym Jego Cesarskiej Mości podpisem, wydanym do Rządzącego Senatu, 26-go Listopada, wyrażono:

„Na zasadzie § 27 Ustawy o Cesarskiej Familii, mianujemy Kuratorem przy Najukochańszym Synu Naszym, Wielkim Xięciu Konstantym Nikołajewiczu, Naszego Wice-Admirała, Jeneral-Adjutanta *Lütke.*

—

Рескриптъ Его Императорскаго Высочества Государя Великаго Князя Константина Николаевича, данный на имя Господина Исправляющаго должность Санктпетербургскаго Военнаго Генералъ-Губернатора.

Дмитрій Ивановичъ!

Желая ознаменовать благотвореніемъ день присяги по совершеннолѣтіи Моемъ, Я, съ соизволенія Его Императорскаго Величества, назначилъ изъ суммъ Своихъ, для раздачи въ пособіе бѣднѣйшимъ жителямъ здѣшней столицы, *семь тысячъ пять сотъ рублей серебромъ.*

Препровождая при семъ деньги эти въ распоряженіе ваше, прошу васъ употребить оныя по Моему назначенію.

Пребываю къ вамъ всегда доброжелательнымъ.

На подлинномъ подписано:

КОНСТАНТИНЪ.

Продолженіе свѣдѣній о дѣйствіяхъ эпидемической холеры.

(*См. N. 91 Вил. Вѣстн.*)

Въ Москвѣ, съ 3-го по 9-е Ноября эпидемія продолжалась почти въ одинаковой степени; ежедневно прибывало около 30 человѣкъ и умирало до 20. Всего съ начала эпидеміи по 10-е Ноября заболѣло 2,360, изъ которыхъ умерло 1,097.

Въ уѣздахъ Московской Губерніи, въ которые проникла, болѣзнь дѣйствуетъ вообще слабо; доселѣ, по губерніи было больныхъ 141, изъ которыхъ 59 умерло.

Въ Кіевѣ, съ 28-го Октября по 4-е Ноября вновь заболѣло 179 и умерло 129 человѣкъ. Сравненіе этихъ числъ съ прежними показываетъ значительное ослабленіе болѣзни. Всего, со времени появленія ея по 4-е Ноября умерло 736 изъ 1,479 заболѣвшихъ.

Изъ полученныхъ новѣйшихъ извѣстій видно, что съ наступленіемъ болѣе холоднаго времени года и съ распространеніемъ болѣзни на болѣе обширное пространство по направленію къ западу и къ востоку, эпидемія утратила силу свою и дѣйствія ея вездѣ замѣтно слабѣютъ.

Въ городахъ: Симбирскѣ, Пензѣ и Тамбовѣ эпидемію можно считать прекратившеюся. Въ Орлѣ, она, повидимому, также близка къ прекращенію. Въ Тулѣ, Симферополѣ и особенно въ Екатеринославлѣ, число больныхъ въ послѣднее время начало нѣсколько увеличиваться. Съ начала эпидеміи:

Въ Тулѣ, по 4-е Ноября, заболѣло 37, умерло. 19. Въ Симферополѣ, по 22-е Октября, заболѣло 76, умерло 25. Въ Екатеринославлѣ, по 28-е Октября, заболѣло 278, умерло 60.

Въ Калугѣ холера только что развивается, повидимому, не въ сильной степени. Съ 9-го по 30-е Октября умерли всего 21 человѣкъ изъ 39 заболѣвшихъ.

Въ Землѣ Войска Донскаго, эпидемія нынѣ совсѣмъ на исходѣ. Вообще, въ Области Войска Донскаго, съ начала эпидеміи, т. е. съ 18 Іюля: Въ Новочеркаскѣ по 19-е Сентября заболѣло 1,962, умерло 715. Въ округахъ по 25 Октября заболѣло 27,554, умерло 8,413, а всего заболѣло 29,516, умерло 9,128.

По послѣднимъ извѣстіямъ эпидемія показалась вновь:

1) Въ Могилевской Губерніи, сперва 24 Октября въ г. Рогачевѣ, а въ слѣдъ за тѣмъ 31 въ самомъ Могилевѣ и Ноября 1 въ г. Быховѣ.

2) Октября 27 въ губернскомъ г. Херсонѣ. Всего по 31 Октября заболѣло 17 человѣкъ.

3) Октября въ Вологдѣ оказалась холера на одномъ проѣзжемъ изъ С. Петербурга.

4) Ноября 7 въ г. Твери заболѣлъ холерою чиновникъ, прибывшій наканунѣ изъ Торжка, гдѣ былъ въ сношеніяхъ съ одержимыми холерою больными.

ИНОСТРАННЫЯ ИЗВѢСТІЯ.

Франція.

Парижъ, 27—29 Ноября.

Третьяго дня, по случаю наступленія 38 й годовщины со времени бракосочетанія Короля и Королевы, былъ въ Сенъ-Клу большой вечеръ, на которомъ пред-

Reskrypt Jego Cesarskiej Wysokości Wielkiego Xięcia Konstantego Nikołajewicza, do Pana Sprawującego obowiązek St. Petersburgskiego Wojennego Jenerał-Gubernatora.

Dymitryuszu synu Jana!

Chcąc oznaczyć dobroczynnością dzień przysięgi z powodu pełnoletności Mojej, przeznaczyłem, z dozwolenia Jego Cesarskiej Mości, z summ Swoich, dla rozdania jako wsparcie uboższym mieszkańcom tutejszéj stolicy, *siedm tysię y pięćset rubli srebrem.*

Przesyłając wraz z niniejszém rzeczone pieniądze do rozporządzenia waszego, proszę was użyć ich podług Mojego przeznaczenia.

Zostaję ku wam na zawsze życzliwym.

Na oryginale podpisano:

KONSTANTYN.

Dalszy ciąg wiadomości o postępie epidemicznéj cholery.

(*Ob. N. 91 Kur. Wil.*)

W Moskwie od 3 do 9 Listopada epidemia trwała prawie w jednostajnym stopniu; codzień przybywało około 30 chorych i umierało do 20. W ogóle od początku epidemii do 10 Listopada zachorowało 2,360, z których umarło 1,097.

W powiatach téj Gubernii cholera działa w ogólności słabo, gdyż dotąd zachorowało tylko 141, z których 59 umarło.

W Kijowie, od 28 Października do 4 Listopada zachorowało 179 i umarło 129. Porównanie tych cyfr z uprzedniemi, dowodzi, iż choroba znacznie stała się słabszą. W ogóle od jéj zjawienia się do 4 Listopada, zachorowało 1,479, umarło zaś 736.

Z otrzymanych nowszych wiadomości widać, iż za nastaniem chłodniejszéj pory roku i rozszerzeniem się choroby na znaczniejszą przestrzeń w kierunku na Zachód i na Wschód, epidemia straciła swą siłę, i skutki jéj wszędzie słabną widocznie.

W miastach: Symbirsku, Penzie i Tambowie, epidemię można uważać za ustałą. W Orle, jak się zdaje, również ma się ku schyłkowi. W Tule, Symferopolu, a szczególniéj w Ekaterynosławiu, w ostatnich czasach, liczba chorych nieco się powiększyła. Od początku epidemii:

W Tule, do 4 Listopada zachorowało 37, umarło 19. W Symferopolu, do 22 Października zachorowało 76, umarło 25. W Ekaterynosławiu do 28 Października zachorowało 278, umarło 60.

W Kałudze cholera tylko co się rozwija, nie w zbyt silnym, jak się zdaje, stopniu. Od 9 do 30 Października zachorowało 39, umarło 21.

W ziemi Wojska Dońskiego, epidemia całkiem ustaje; w ogólności, w obwodzie Wojska Dońskiego, od początku epidemii, to jest od 18 Czerwca: W Nowoczerkasku do 19-go Września zachorowało 1,962, umarło 715. W okręgach do 25 Października zachorowało 27,554, umarło 8,413, a w ogóle zachorowało 29,516, z których umarło 9,128.

Podług ostatnich wiadomości, epidemia zjawiła się w następujących nowych miejscach:

1) W Gubernii Mohylewskiéj, naprzód 24 Października w m. Rohaczewie, a potém 31 w samym Mohylewie 1 Listopada w Bychowie.

2) 27 go Października w Gubernialném mieście Chersonie, gdzie w ogóle do 31 tegoż miesiąca zachorowało 17 osób.

3) 30 Października w Wołogdzie zachorował na cholerę jeden podróżny, przybyły tam z St. Petersburga.

4) Dnia 7 Listopada w m. Twerze zachorował na cholerę jeden urzędnik, przybyły dniem przedtém z Torżka, gdzie był w styczności z dotkniętemi cholerą.

WIADOMOŚCI ZAGRANICZNE.

Francya.

Paryż, 27—29 listopada.

Z powodu trzydziesto-ósméj rocznicy zaślubin Króla i Królowéj, był zawczoraj wielki wieczór w zamku St. Cloud, gdzie także przedstawiono operę Adryana Boieldieu,

тавлена была опера, подъ названіемъ: „Букетъ Инфантины“ сочиненіе Адріана Боальдіе, удостоившееся одобренія Ихъ Величествъ. Вечера въ королевскомъ семейномъ кругу, въ Сенъ-Клу, нынѣ весьма грустны и однообразны. Король рѣдко кого-нибудь принимаетъ. Вечеромъ всѣ собираются въ фамильномъ залѣ, дамы занимаются женскими работами, а Король читаетъ свои записки, которыя составляетъ изъ дневника, тщательно веденнаго имъ съ самаго дѣтства.

— Нѣкоторое впечатлѣніе произвело при дворѣ извѣстіе, что герцогиня Бордосская беременна.

— Начальникъ Пиренейской дивизіи ген. Корбенъ, возвратясь изъ Испаніи, былъ принятъ Королемъ въ частной аудіенціи, что подаетъ поводъ къ догадкамъ, что онъ ѣздилъ туда съ порученіемъ.

— Англійская тронная рѣчь не произвела здѣсь выгоднаго впечатлѣнія, преимущественно потому, что въ ней ни слова не упомянуто о Франціи.

— Г. Наполеонъ Дюшатель, братъ министра внутреннихъ дѣлъ, назначенъ французскимъ посланникомъ при Сардинскомъ дворѣ.

— Несчастіе графа Мортіе печалитъ преимущественно Королеву, къ обществу которой принадлежитъ графиня. Помѣшательство графа произошло говорятъ оттого, что онъ, по извѣстнымъ причинамъ, чувствуетъ, непреодолимое отвращеніе къ своей женѣ, такъ, что послѣ нѣсколькихъ сильныхъ недоразумѣній на морскихъ водахъ въ Остенде, и ночной ссорѣ въ Брюгге, произошла между ними разлука, и графъ желая избѣгнуть соблазна отъ этого обстоятельства, рѣшился добровольно покинуть этотъ миръ, но чтобы и дѣтей не оставить при матери, рѣшился и ихъ лишить жизни. Къ счастію ему воспрепятствовали въ этомъ. Въ Іорійскомъ заведеніи умалишенныхъ, въ которомъ содержался также Доницетти, находится и графъ Мортіе постоянно задумчивый и печальный; онъ ни съ кѣмъ не разговариваетъ; за нимъ устроенъ тщательнѣйшій надзоръ, и ни на минуту не оставляютъ безъ присмотра.

— Въ жур. *Moniteur Algierien* отъ 15 числа сообщаютъ, что сильное племя Бени-Фоззаловъ при Жижелли, покорилось французскому правительству. Каидъ и 6 шеиховъ отправились въ Константину къ генералу Бедо. Также покорилась часть значительнаго племени Бени-Іольцевъ, поселившагося подлѣ тракта изъ Селифа въ Болію. Абд-эль-Кадеръ не предпринимаетъ никакихъ дѣйствій; марокккскія войска постоянно наблюдаютъ за нимъ.

— Французскій флотъ оставилъ заливъ Специю, и отправился въ Геную.

— Въ Безансонѣ, Бельфортѣ и другихъ французскихъ городахъ, лежащихъ близъ швейцарскихъ границъ, находится нынѣ значительнѣйшая часть Іезуитовъ, кои въ слѣдствіе послѣдникъ событій оставили фрейбургскій кантонъ и вообще Швейцарію.

— Въ одномъ изъ здѣшнихъ винныхъ погребовъ открыли снова шайку поддѣлывателей монеты, члены которой пускали въ оборотъ пятифранковыя монеты, весьма искусно поддѣланныя.

— Французскій флотъ на китайскихъ водахъ понесъ значительныя потери: 50-ти-пушечный фрегатъ *Gloire*, подъ командою Г. Лапіеръ, и 20-ти пушечный корветтъ *Victorieuse*, подъ командою Г. Риго-де-Жновильи, 10 Августа, въ одну и ту же минуту подверглись крушенію близъ сѣвернаго берега Кореи, ударившись о скалу, существованія которой необнаруживалъ никакой внѣшній знакъ, и которая не была обозначена ни на одной морской картѣ. Слишкомъ 600 матросовъ находилось на обоихъ судахъ, но утонуло всего двое съ корабля *Victorieuse*.

Англія.

Лондонъ, 24 Ноября.

Королева выѣхала вчера изъ Виндсора въ Осборнгоузъ.

— *Совѣщаніе парламента. Засѣданіе верхней палаты, 23 Ноября.* По выслушаніи тронной рѣчи, которая послѣ удаленія членовъ нижней палаты была еще разъ прочитана, перы приводили къ присягѣ еще нѣкоторыхъ лордовъ, послѣ чего младшій членъ палаты, гр. Ярборо, произнесъ рѣчь и внесъ проектъ адресса, который какъ обыкновенно бываетъ въ Англіи есть только повтореніемъ тронной рѣчи. Оппозиція по обыкновенію возводила обвиненія, а приверженцы кабинета опровергали ихъ; наконецъ, палата приняла проектъ адресса и отсрочила засѣданіе до слѣдующаго дня.

„*Bukiet Infantki*“, która zjednała zadowolenie Monarszéj pary. Zwykle wieczory w Królewskiem gronie familijnem w St. Cloud, są teraz bardzo posępne i jednostajne; Król mało kogo przyjmuje. Wieczorem zbierają się wszyscy w salonie familijnym, damy zajmują się robotami ręcznemi, a Król odczytuje swoje pamiętniki, które układa z dziennika, starannie prowadzonego od samego dzieciństwa.

— Niejakie wrażenie sprawiła u dworu wiadomość, że Xiężna Bordeaux jest przy nadziei.

— Jenerał Corbin, dowódzca dywizyi Pirenejskiéj, wróciwszy z Hiszpanii, miał przywatne u Króla posluchanie, z czego wnoszą, że z polecenia Monarchy jeździł do pomienionego kraju.

— Angielska mowa tronowa nie sprawiła tu dobrego wrażenia, szczególniéj z tego powodu, że ani słowa nie wspomniała o Francyi.

— P. Napoleon Duchatel, brat Ministra spraw wewnętrznych, mianowany został Posłem francuzkim przy dworze Sardyńskim

— Katastrofa Hr Mortier zasmuca szczególniéj Królowę, do któréj towarzystwa należy Hrabina. Obłąkanie Hrabiego powstać miało ztąd, iż dla pewnych powodów, czuje niepokonaną odrazę do swéj żony, tak, że po kilku gwałtownych scenach u wód morskich w Ostendzie, i takiejże scenie nocnéj w Brügge, nastąpiło rozłączenie się małżonków, a Hrabia chcąc unikąć zgorszenia rozwodu, postanowił dobrowolnie ten świat opuścić, ale żeby i dzieci nie zostawić przy matce, powziął zamiar odebrać im życie. Wiadomo, że temu przeszkodzono. W Instytucie obłąkanych w Jory, gdzie także był Donizetti, Hr. Mortier ciągle jest zamyślony, smutny, i z nikim nie rozmawia; strzegą go jak najtroskliwiéj, i ani na chwilę nie spuszczają z oka.

— Dz. *Moniteur Algierien* z d. 15 donosi, że potężne pokolenie Beni Fouzzalów, pod Dżidżelli, przesłało akt poddania się. Kaid i 6 szeików udało się do Konstantyny do Jenerała Bedeau. Także poddało się kilka oddziałów znacznego pokolenia Beni Gala, mieszkającego przy gościńcu prowadzącym z Selif do Bolii. Abd-el-Kader jest spokojny; wojska Marokkańskie mają go ciągle na oku.

— Flota francuzka opuściła zatokę Spezzia i popłynęła do Genui.

— W Bezançon, Belfort i innych miastach francuzkich leżących blizko granicy szwajcarskiéj, znajduje się teraz większa część Jezuitów, którzy w skutku ostatnich wypadków opuścili Kanton Fryburg i w ogólności Szwajcaryą.

— W jednym z tutejszych handlów wina odkryto znowu bandę fałszerzy monet, któréj członkowie puszczali w obieg pięcio frankowe sztuki, bardzo dokładnie naśladowane.

— Marynarka francuzka na wodach chińskich poniosła dwie wielkie straty. Fregata 50-działowa *Gloire*, dowodzona przez Pana Lapierre, i korweta 20-działowa *Victorieuse*, dowodzona przez Pana Rigault de Genovilly, rozbiły się 10 sierpnia jednéj i téj saméj chwili na północném pobrzeżu Korei o skałę, któréj istnienia żaden zewnętrzny znak nie okazywał, ani żadna mappa morska nie oznaczała. Przeszło 600 majtków znajdowało się na obu okrętach, wszelako zginęło tylko dwóch majtków z okrętu *Victorieuse*.

Anglia.

Londyn, 24 listopada.

Królowa wyjechała wczoraj z Windsoru do Osborne-house,

— *Obrady Parlamentu. Posiedzenie Izby Wyższéj w dniu wczorajszym.* Po wysłuchaniu mowy tronowéj, która, po odejściu członków Izby Niższéj raz jeszcze odczytaną była, Parowie zajmowali się odbieraniem przysięgi od niektórych jeszcze Lordów, następnie zaś, najmłodszy członek Izby, Hr. Yarborough, wniosł w swojéj mowie wstępnéj projekt do adressu, będącego, jak zwykle w Anglii, prostém prawie powtórzeniem mowy tronowéj. Oppozycya, jak zwykle, czyniła swoje zarzuty, które stronnicy gabinetu odpierali; nareszcie Izba przyjęła adress proponowany i posiedzenie swoje do dnia następnego odroczyła.

— *Засѣданіе нижней палаты.* Палата собралась въ полдень, и по принятому обычаю командировала коммисію изъ членовъ своихъ для осмотра всѣхъ подваловъ зданія парламента. Это существуетъ уже два вѣка, съ того времени, какъ въ 1605 году открытъ заговоръ, съ цѣлію взорвать парламентъ. По возвращеніи предсѣдателя изъ верхней палаты, члены нижней занимались разсмотрѣніемъ тронной рѣчи.

— Въ статьѣ подъ заглавіемъ „*оффиціальное утвержденіе римско-католической епархіи*", въ жур. *Globe* пишутъ: министерство разослало циркуляръ, коимъ предписываетъ колоніяльнымъ властямъ, чтобы онѣ тамошнимъ прелатамъ давали такое значеніе, на какое предоставляетъ имъ право ихъ санъ въ собственной ихъ церкви.

25 *Ноября.*

Въ отели лорда Ландсоуна происходилъ сегодня совѣтъ министровъ, продолжавшійся нѣсколько часовъ.

— Третьяго дня, у лорда Станлея собрались на совѣщаніе 68 членовъ нижней палаты, принадлежащихъ къ партіи протекціонистовъ; а вчера члены верхней палаты той же партіи имѣли также свое совѣщаніе.

— Изъ мануфактурныхъ округовъ получаются весьма неблагопріятныя извѣстія. Изъ 920 прядиленъ хлопчатой бумаги въ Ланкаширѣ, на коихъ работаетъ 170,000 чел., около 220 совершенно закрыты, изъ работниковъ же, 35,000 не имѣютъ никакихъ занятій, 87,000 работаютъ всего отъ двухъ до четырехъ дней въ недѣлю, и только 48,000 чел. имѣютъ работу въ продолженіе всей недѣли.

— Въ *Globe* исчислили, что по причинѣ пріостановленія работъ на многихъ желѣзныхъ дорогахъ и на заводахъ, уже нынѣ до 150,000 чел. рабочаго класса находится безъ хлѣба.

— Въ *Times* сообщаютъ, что Г. Бугамъ, б. Сингапорскій губернаторъ, назначенъ преемникомъ сэръ Джона Дави, оставившаго должность губернатора на островѣ Гонгъ-Конгѣ.

— *Posiedzenie Izby Niższéj.* Izba zgromadziła się o południu, i według dawnego zwyczaju wybrała z grona swego członków, dla obejrzenia wszystkich piwnic. Zwyczaj ten trwa od dwóch prawie wieków, kiedy w 1605 roku odkryte zostało sprzysiężenie, mające na celu wysadzenie w powietrze parlamentu. Po powrócie mowcy z Izby Wyższéj, członkowie Izby zajmowali się rozbiorem mowy tronowéj.

— Pod napisem: *urzędowe uznanie Rzymsko-Katolickiéj hierarchii*, donosi *Globe*: Ministerstwo wydało okolnik, którym poleca władzom w koloniach, aby tamecznym Prałatom Katolickim dawały taki tytuł, do jakiego nadaje im prawo stopień, jak mają w swym własnym Kościele.

Dnia 25 *listopada.*

Dzisiaj odbywała się kilkogodzinna Rada Ministrów w pałacu Lorda Lansdowne.

— U Lorda Stanley, 68 członków Izby Niższéj, należących do stronnictwa protekcyonistów, naradzało się zawczoraj, nad sprawami krajowemi; wczoraj zaś członkowie Izby Wyższéj tegoż samego stronnictwa odbywali swoje narady.

— Z powiatów fabrycznych bardzo niepomyślne nad chodzą wiadomości. Z 920 przędzalń bawełny w Lancashire, które 170,000 ludzi zatrudniają, blizko 220 jest zupełnie zamkniętych, z pomiędzy zaś robotników 35,000 nie mają żadnego zatrudnienia, 87,000 zajęci są tylko dwa do czterech dni na tydzień, a tylko 48,000 ma robotę przez cały tydzień.

— *Globe* obliczył, że przez wstrzymanie robót około wielu kolei żelaznych i przez zmniejszenie fabrykacyi, już teraz 150,000 robotników zostaje bez chleba.

— *Times* pisze, że P. Bonham, były Gubernator w Singapore, mianowany został następcą Sir Johna Davis, który zrzekł się Gubernatorstwa na wyspie Hong-Kong.

Германія.

Герцогство Ангальтъ-Дессауское.

Владѣтельный герцогъ Ангальтъ-Кетенскій, Генрихъ I-й, скончался 23-го с. м., не оставивъ по себѣ потомства. По этой причинѣ, на основаніи фамильныхъ статутовъ герцогскаго Ангальтскаго дома, утвержденныхъ Императоромъ Леопольдомъ I-мъ въ 1666 году, герцогство Кетенское наслѣдуетъ герцогъ Дессаускій, а часть собственнаго имѣнія покойнаго герцога перейдетъ къ герцогу Ангальтъ-Бернбургскому.

— Скончавшійся здѣсь вчера герцогъ Курфирстъ Гессенскій, Вильгельмъ II, родился въ Ганау 28 Іюля 1779 года; онъ наслѣдовалъ послѣ своего отца званіе герцога Курфирста, 27 Февраля 1821 года; до того былъ онъ генераломъ отъ инфантеріи въ прусской арміи и гросмейстеромъ герцогско-курфирстскихъ орденовъ; воспитывался въ Марбургѣ и Лейпцигѣ; съ 1797 года жилъ по большей части въ Ганау, съ 1803 по 1813 въ Шлезвигѣ, а потомъ въ Берлинѣ; онъ подписалъ новую хартію Гессенскаго Курфирства, 5 Января 1831 года; сына своего Фридриха Вильгельма, родившагося 20 Августа въ 1802 году, назначилъ со-регентомъ и ввѣрилъ ему управленіе публичными дѣлами, 30 Сентября 1831 года.

— Частное имущество скончавшагося герцога Курфирста Гессенскаго, простирается отъ 10 до 12 милліоновъ.

Niemcy.

Z Xięstwa Anhalt-Dessau.

Henryk I, Xiążę Anhalt-Cöthen, umarł bezpotomnie 23-go Listopada. Z tego powodu, według statutów familij nych domu Xiążęcego Anhalt, potwierdzonych 16 6 roku przez Cesarza Leopolda I, osierocone Xięztwo Cöthen przypada Xięciu Dessau, część zaś posiadłości zmarłego Xięcia, Xięciu Anhalt-Bernburg.

— Zmarły niedawno Xiążę Elektor Hesski, Wilhelm II, urodził się w Hanau, 28 lipca 1777 roku; nastąpił po swym ojcu jako Xiążę Elektor, 27 lutego 1821 roku; był dawniéj Jenerałem Piechoty w wojsku Prusskiem i Wielkim Mistrzem orderów Xiążęco-Elektorskich; pobierał nauki w Marburgu i Lipsku; mieszkał od roku 1797 po większéj części w Hanau, od 1803 do 1813 w Szleswigu, a potém w Berlinie; podpisał nową ustawę Elektorstwa Hesskiego w d. 5 stycznia 1831 roku; przybrał syna swego Fryderyka Wilhelma, urodz. 20 sierpnia 1802 roku, za Współ Rejenta, i poruczył mu kierunek spraw publicznych, 30 września 1831 roku.

— Prywatny majątek zmarłego Xięcia Elektora Hesskiego, wynosi 10 do 12 milionów zł. reń.

Швеція и Норвегія.

Стокгольмъ, 16 *Ноября.*

Вчера, съ обычною церемоніею, открытъ былъ сеймъ. Штаты созваны къ 23 числу для принятія королевскихъ предложеній. Графъ Спарсе назначенъ маршаломъ сейма. Ораторомъ (маршаломъ) духовнаго сословія, Король назначилъ архіепископа Вингарда. Объ ораторахъ городскаго и сельскаго сословій еще неизвѣстно. Военное и дворянское сословія состоятъ: изъ 19 графовъ, 29 бароновъ и 38 дворянъ, а вообще изъ 96 членовъ.

— Утверждаютъ, что Король предложитъ сейму проектъ закона относительно совершенной эманципаціи Евреевъ.

Szwecya.

Sztokholm, 16 *listopada.*

Wczoraj otwarty został Sejm Szwedzki ze zwykłemi formalnościami. Stany wezwano na dzień 23 do przyjęcia propozycyi królewskich. Hr. Sparce mianowany Marszałkiem Sejmu. Mówcą (Marszałkiem) stanu duchownego mianował Król Arcybiskupa Windgard. O mówcach stanu miejskiego i włościańskiego jeszcze nie wiadomo. Stan rycerski i szlachecki składa się: z 19 Hrabiów, 29 Baronów i 38 szlachty, razem z 96 członków.

— Słychać, że rząd przełoży Sejmowi projekt do prawa względem zupełnéj emancypacyi Żydów.

— Король учредилъ новый орденъ св. Олава, назначивъ себя гросмейстеромъ онаго. Орденъ этотъ будетъ жалуемъ за особенныя заслуги государству, Королю и человѣчеству, а равно за успѣхи въ наукахъ и изящныхъ искуствахъ. Знаки ордена подраздѣлены на три степени; большаго креста, командорскій и кавалерственный. Къ первой степени сопричислены принцы крови. Въ первомъ засѣданіи капитула назначены чиновники ордена, и при этомъ случаѣ, получили знаки большаго креста: намѣстникъ Левенскильдъ; генералъ баронъ Ведель-Ярльсбергъ; статсъ-совѣтникъ Гольстъ; Г. Христіе; Шведскій статсъ-министръ Г. Ире; Датскій статсъ-министръ Г. Эрстедъ; бароны: Александръ Гумбольдтъ и Берзеліусъ, и драматическій поэтъ Эленслегеръ.

Швейцарія.

Сообщивъ уже извѣстіе о капитуляціи Луцерна, остается намъ привести лишь нѣкоторыя предшествовавшія событія. Армія двѣнадцати Кантоновъ вступила 22 числа въ Луцерскій Кантонъ многими колоннами, и заняла линію отъ Шепфгейма чрезъ Виллисау, Зурзе, Мюнстеръ и Гицкирхъ. При Гохдорфѣ, близъ начала Бальдеггерскаго Озера, произошла стычка, послѣ которой войска Зондербунда отступили къ Роденбургу. Также сражались при Санктъ-Эргардѣ, близъ Зурзе, и въ то же время при Русвилѣ. Въ ночи на 21-е слышна была, въ окрестностяхъ Цофингена, сильная канонада въ направленіи Гутвиля и Лангнау, гдѣ дивизія Оксенбейна аттаковала Луцернскія укрѣпленія на границѣ Эмменской долины. — 20-го, около двухъ часовъ по-полудни, баталіонъ Цюрихской пѣхоты, рота саперовъ и двѣ роты стрѣлковъ, подъ командою дивизіоннаго начальника Циглера, перешли Луцернскую границу при Декствилѣ и двинулись къ Ибергской фермѣ, гдѣ находится сильная мина, заложенная Луцерицами. Луцернскій караулъ, стоящій близъ этой мины, увидѣвъ непріятеля, выстрѣлилъ въ мину, и удалился. Союзники разрушили мину, и отступили въ порядкѣ, достигнувъ своей цѣли. Луцернцы, узнавъ отъ своего бѣжавшаго караула, объ разрушеніи ихъ мины, ударили въ набатъ, чтобы призвать ландштурмъ и производили сигнальные выстрѣлы изъ пушекъ, но никто не явился для обратнаго овладѣнія миною, которая и осталась въ рукахъ непріятеля. Не смотря на увѣщанія своихъ офицеровъ, войска Аппенцельскаго Кантона (внутри Родена) отказались выступить въ поле.

— О взятіи города Люцерна сообщаются слѣдующія извѣстія: „Всѣ дивизіи, находящіяся уже въ кантонѣ Люцернскомъ, получили отъ главнокомандующаго Дюфура повелѣніе, 23 го Ноября на разсвѣтѣ, двинуться въ одно и то же время полукругомъ къ Люцерну. Оксенбейнъ выступилъ изъ Лангнау, Донатсъ изъ Гутвиля къ означеннымъ имъ позиціямъ; Буркардъ занялъ городокъ Сурзе, хотя съ нѣкоторою для себя потерею. Еще успѣшнѣе дѣйствовали дивизіи Гмюра и Циглера, которыя, идучи безостановочно впередъ и громя повсюду непріятеля, 23 вечеромъ, подступили къ самымъ стѣнамъ Люцерна. Онѣ то производили ту ужасную пальбу, которая даже слышна была въ Цюрихѣ. Особенно жаркое дѣло происходило у укрѣпленнаго моста въ Гисликонѣ и на Ротбергѣ при Люцернѣ. На Ротбергѣ союзныя войска дважды были отражаемы съ значительною потерею, такъ, что послѣ боя, продолжавшагося четыре часа, союзники подвинулись впередъ только на ¾ часа пути. Но вдругъ, въ 4 часа по полудни, командующій войсками отдѣльной лиги, генералъ Салисъ-Соліо, увидѣлъ себя обойденнымъ и отрѣзаннымъ отъ швицской дивизіи Абиберга. Въ этомъ положеніи онъ потребовалъ перемирія на двое сутокъ, но главнокомандующій отказалъ въ этомъ. Союзныя войска въ ночь на 24-е стояли на бивуакахъ передъ городомъ, на окрестныхъ возвышенностяхъ. Утромъ къ дивизіонному начальнику Циглеру прибылъ парламентеръ съ предложеніемъ капитуляціи; переговоры ихъ были очень коротки. Циглеръ отослалъ его къ ген. Дюфуру, который, какъ извѣстно капитуляціи не принялъ, но требовалъ безусловной сдачи города. Тотчасъ ударили походъ, войска двинулись къ Люцерну, но непріятель нигдѣ не показывался. Во время марша явился другой парламентеръ, который донесъ, что въ послѣднюю ночь въ Люцернѣ произведено было радикалами возмущеніе, въ слѣдствіе котораго всѣ члены

— Król Jego Mość ustanowił order Norwegski św. Olafa, ogłosiwszy się sam Wielkim Mistrzem. Order ten przeznacza się za nadzwyczajne zasługi dla Króla, kraju i ludzkości, jakoteż za zasługi w naukach i sztukach. Order dzieli się na trzy stopnie: wielkiego krzyża, komandorski i kawalerski. Do pierwszego stopnia należą Xiążęta dziedziczni. Na pierwszém posiedzeniu kapituły, mianowani zostali urzędnicy orderu; przytém otrzymali wielki krzyż tegoż: Namiestnik Lövenskjold, Jenerał Baron Wedel-Jarlsberg, Radzca Stanu Holst, P. Christie, Minister stanu Szwedzki P. Ihre, Minister stanu Duński P. Oersted, Baronowie: Alexander Humboldt i Berzelius, jako też poeta dramatyczny Oehlenschläger.

Szwajcarya.

Udzieliwszy już wiadomość o kapitulacyi Lucerny, pozostaje nam jeszcze przytoczyć niektóre uprzednie wypadki. Armia dwunastu Kantonów wtargnęła do Kantonu Lucerny d. 22 wielu kolumnami, i zajęła linią od Schöpfheim przez Willisau, Sursee, Münster i Hitzkirch. Przy Hochdorf, gdzie się zaczyna jezioro Balddegger, zaszła utarczka, po której wojska Oddzielnéj Ligi cofnęły się do Rothenburga. Podobnież walczono przy St. Erhard, niedaleko Sursee, i w tymże czasie przy Ruswyl. — W nocy na 21 go, dała się słyszeć, w okolicach Zofingen, silna kanonada w kierunku Hutwyl i Langnau, gdzie dywizya Ochsenbeina attakowała szańce Lucerńskie na granicy doliny Emmen. — Dnia 20 około 2 éj godziny z południa, batalion piechoty Kantonu Zürich, rota saperów i dwie roty strzelców, pod dowództwem naczelnika dywizyi *Zieglera*, przeszły granicę Kantonu Lucerny pod Dextwyl, gdzie się znajdowała mocna mina, zasadzona przez Lucerńczyków. Patrol Lucerński, stojący blizko téj miny, postrzegłszy nieprzyjaciół, wystrzelił do niéj, chcąc ją zapalić; ale nadaremnie. Sprzymierzeńcy zniszczyli tę minę i cofnęli się nazad w porządku, dopiąwszy swojego celu. Lucerńczycy, dowiedziawszy się od swojéj zbiegłéj straży o zniszczeniu swéj miny, uderzyli na gwałt we dzwony, aby wezwać milicyą, i dawali sygnały z dział, ale się nikt nie stawił dla odzyskania miny, która tym sposobem pozostała w ręku nieprzyjaciół. — Bez względu na rady i zachęcenia swoich oficerów, wojska Kantonu Appenzel (Rot wewnętrznych), nie chciały wyruszyć w pole.

— O wzięciu miasta Lucerny donoszą następujące szczegóły: „Wszystkie dywizye wojsk Związkowych, znajdujące się już w Kantonie Lucerńskim, otrzymały rozkaz od Głównodowodzącego Jen. *Dufour*, aby o świcie d. 23 ruszyły w jednym i tymże czasie półkolem ku miastu Lucernie. *Ochsenbein* wystąpił z Langnau, *Donats* z Hutwyl, dla zajęcia wskazanych im pozycyj; *Burkhardt*, lubo z niejaką stratą, zajął miasteczko Sursee. Skuteczniéj jeszcze działały dywizye Gmüra i Zieglera, które postępując ciągle naprzód i gromiąc wszędzie nieprzyjaciela, d. 23 wieczorem podstąpiły pod same mury Lucerny. One to utrzymywały tę straszną kanonadę, którą nawet słyszano w Zürich. Szczególniéj zażarta bitwa miała miejsce przy oszańcowanym moście w Gislikon i na wzgórzach Rothbergu, w pobliżkości Lucerny. W tém ostatniem miejscu wojska Związkowe po dwakroć były odparte ze znaczną stratą, tak, że po cztéro-godzinnéj bitwie zaledwo o trzy kwadranse drogi mogły się posunąć naprzód. Lecz w tém, o godzinie 4 éj po południu, dowodzący wojskami Oddzielnéj Ligi, Jenerał *Salis Soglio*, ujrzał się okrążonym i odciętym od dywizyi Szwyckiéj *Abiberga*. W tém położeniu rzeczy żądał więc zawieszenia broni na dwie doby, lecz Głównodowodzący nie przyzwolił na to. W nocy na 24-ty, wojska Związkowe biwakowały przed miastem, na otaczających je wzgórzach. Nazajutrz rano, do dowódzcy dywizyi Zieglera przybył parlamentarz z warunkami kapitulacyi; rozmowa między nimi trwała bardzo krótko. Ziegler odesłał go do Jen. Dufour, który, jak wiadomo, kapitulacyi nie przyjął, lecz żądał bezwarunkowego poddania się miasta. Natychmiast uderzono w bębny hasło pochodu; wojska ruszyły się ku miastu, lecz nieprzyjaciel nie ukazywał się nigdzie. W téj chwili przybył drugi parlamentarz, który doniósł, iż ostatniéj nocy wybuchło w saméj Lucernie powstanie Radykalistów, w skutek czego wszyscy członkowie rządu rozpierzchli się i miasto gotowe jest poddać się wojskom Związkowym. O godzinie 1 éj po południu, dywizye Gmüra i Zieglera weszły do miasta

правительства разсѣялись и городъ готовъ сдаться союзнымъ войскамъ. Въ исходѣ перваго часа по полудни дивизіи Гмюра и Циглера вступили въ Люцернъ. Главнокомандующій Дюфуръ немедленно потомъ издалъ прокламацію къ Кантонамъ Ури, Швицу и Унтервальдену съ требованіемъ отъ нихъ покорности сейму. Въ Люцернѣ будетъ немедленно приступлено къ образованію временнаго правительства.

— Въ Бернѣ получили, 21-го, извѣстіе изъ Фрейбурга, что наканунѣ, четыре человѣка изъ ландштурма были дѣйствительно разстрѣляны тамъ за то, что стрѣляли въ часовыхъ.

Италія.

Римъ, 16 *Ноября*.

Его Святѣйшество открылъ сегодня вновь учрежденный *Consulta di Stato*. Вчера происходила торжественная аудіенція депутатовъ въ Квириналѣ. Папа привѣтствовалъ ихъ длинною рѣчью; произнесенною на память. Засимъ всѣ депутаты въ парадныхъ экипажахъ отправились въ церковь, а оттуда въ назначенный для совѣщаній статс-совѣта залъ, гдѣ герцогъ Торлонія встрѣтилъ ихъ краткою рѣчью. Сегодня совѣтъ началъ уже свои дѣйствія, положилъ поднести Его Святѣйшеству благодарственный адрессъ, и раздѣлился на отдѣленія: законодательное, финансовъ, торговли, внутреннихъ дѣлъ и военное. Комитетъ, учрежденный для составленія адреса, состоитъ подъ начальствомъ редактора издаваемой въ Болоньи газеты *Felsineo*. Съ большимъ нетерпѣніемъ публика ожидаетъ дальнѣйшихъ трудовъ сего законодательнаго собранія. По составленіи адресса, депутаты будутъ совѣщаться по министерскимъ проектамъ.

— Когда депутаты просили кардинала Феррети, чтобы онъ не оставлялъ статс-секретаріата, онъ сказалъ имъ въ отвѣтъ: „По приведеніи въ исполненіе всѣхъ предположенныхъ нынѣ Его Святѣйшествомъ распоряженій, я оставлю министерство и возвращусь въ ряды частнымъ лицъ.

— Герцогъ Доріа давалъ здѣсь вчера обѣдъ въ честь лорда Минто, на который приглашены были здѣшніе дворяне.

— Извѣстный Чичероаккіо (Анжело Брунетти) представленъ былъ, 4 Ноября, лорду Минто и его супругѣ въ *Circo lo Romano*. Лордъ дружески пожалъ ему руку, говоря, что весьма радъ, что познакомился съ такимъ достопочтеннымъ, честнымъ и великодушнымъ римскимъ гражданиномъ.

— Оксфордскій профессоръ Ньюманъ, который въ минувшемъ году, вмѣстѣ съ другими Англичанами, перешелъ въ Римско-Католическую церковь, и потомъ вступилъ въ орденъ Филиппинцевъ, за нѣсколько предъ симъ дней произнесъ проповѣдь въ одной изъ здѣшнихъ церквей.

— Мы узнали, что жители незначительной монакской республики, слѣдуютъ примѣру центральной Италіи. 7-го Ноября, всѣ обитатели города Монтоны, въ предшествіи властей и духовенства, прибыли въ губернаторскій домъ, гдѣ первый консулъ вручилъ губернатору прошеніе такого содержанія, чтобы монакское герцогство поставлено было во всѣхъ отношеніяхъ наравнѣ съ сардинскимъ королевствомъ. Губернаторъ обѣщалъ рѣшить сіе прошеніе.

Флоренція, 15 *Ноября*.

Кавалеръ Мартини, бывшій недавно въ Туринѣ дѣйствователемъ, при заключеніи таможеннаго союза, получилъ повелѣніе отправиться оттуда въ Модену, и требовать, чтобы моденскія войска вышли изъ Фивицціаны.

— Слышно, что Сардинскій Король предложилъ герцогу Флорестану 6 милліоновъ фр. за переуступленіе ему незначительнаго княжества Монако, состоящаго только изъ трехъ общинъ. Флорестанъ имѣетъ удержать за собою свой титулъ, а его сынъ получитъ важное мѣсто при Туринскомъ дворѣ. Герцогство Монако, лежащее у подошвы Альповъ на берегу Средиземнаго моря, заключаетъ всего 6,000 жителей. До 1789 года, Монако состояло подъ покровительствомъ Франціи. Договоры 1815 года подчинили это герцогство покровительству Сардиніи. Владѣтельный герцогъ Флорестанъ получаетъ въ годъ содержанія 30,000 фр.

— Въ Пизанской газетѣ *l'Italia* сообщаютъ, что В. герцогъ Тосканскій купилъ понтревольскій округъ у бывшаго Луккскаго и будущаго Пармскаго герцога, за 4 милліона скуди. Изъ Модены не получено еще

Lucerny. Głównodowodzący *Dufour* wydał zaraz potém odezwę do Kantonów: Szwyc, Uri i Unterwalden, aby się też poddały Sejmowi. W Lucernie ma być natychmiast ustanowiony rząd tymczasowy.“

— W Bernie otrzymano 21 listopada wiadomość z Fryburga, że dniem przedtém, czterech ludzi z milicyi zostało tam rozstrzelanych za to, że się do warty strzelać odważyli.

Włochy.

Rzym, 16 *listopada*.

Nowo utworzona *Consulta di Stato* otworzona dziś została przez Ojca św. Wczoraj odbyło się uroczyste posłuchanie Deputowanych na Kwirynalu. Papież powitał ich długą mową, z pamięci mianą. Poczém Deputowani udali się wszyscy w galowych powozach do kościoła, a ztamtąd do przeznaczonéj na obrady ich sali, gdzie ich przyjmował Xiąże Torlonia krótką mową. Dziś, Rada już się ukonstytuowała, postanowiła podać do Ojca św. adress dziękczynny, i podzieliła się na sekcye: prawodawczą, skarbową, handlową, administracyjną i wojskową. Duszą komitetu wyznaczonego do ułożenia projektu do adressu, są wydawcy wychodzącego w Bolonii d. *Felsineo*. Z największą niecierpliwością oczekuje publiczność na dalsze prace tego nowego Ciała Prawodawczego. Po ułożeniu adressu, Deputowani naradzać się będą nad ministeryalnemi projektami.

— Gdy Deputacya prosiła Kardynała Ferretti, aby nie opuszczał Sekretaryatu Stanu, odpowiedział jéj: „Po wprowadzeniu w wykonanie wszystkich zamierzonych obecnie przez Ojca św. rozporządzeń, opuszczę ministerstwo i wrócę w szeregi narodu.“

— Xiążę Doria dawał tu wczoraj dla Lorda Minto obiad, na który szlachta tutejsza była zaproszoną.

— Znany Ciceroacchio (Angelo Brunetti) przedstawiony był d. 4 Lordowi Minto i jego małżonce w *Circolo Romano*. Lord ścisnął mu serdecznie rękę, mówiąc, iż cieszy się z poznania tak zacnego, prawego i wspaniałomyślnego obywatela Rzymskiego.

— Professor Newman z Oxfordu, który przeszłego roku wraz z kilku innemi Anglikami przeszedł był na łono kościoła Rzymsko-Katolickiego i następnie wstąpił do zakonu Filipinów, miał przed kilku dniami kazanie w jednym z tutejszych kościołów.

— Dowiadujemy się, że mieszkańcy małéj Rzeczypospolitéj Monaco idą za przykładem Włoch środkowych. Dnia 7 listopada, wszyscy mieszkańcy miasta Mentone, mając na czele władze i duchowieństwo, udali się do mieszkania Gubernatora, gdzie piérwszy Konsul doręczył mu petycyą, téj treści, aby Xięstwo Monaco postawione było pod wszelkim względem na równi z Królewstwem Sardyńskiem. Gubernator przyrzekł tę petycyą rozstrząsąć.

Florencya, 15 *listopada*.

Kawaler Martini, który niedawno w Turynie czynnym był ze strony Toskanii przy zawarciu Związku celnego, otrzymał rozkaz udania się ztamtąd do Modeny i żądania aby wojska Modeńskie ustąpiły z Fivizanno.

— Słychać, że Król Sardyński, ofiarował Xięciu Florestanowi 6 milionów franków za odstąpienie mu małego Xięstwa Monaco, z trzech tylko gmin złożonego. Xiąże Florestan ma zatrzymać swój tytuł, a syn jego otrzyma wysoką posadę na dworze Turyńskim. Xięstwo Monaco, położone u stóp Alp, nad brzegiem morza Śródziemnego, liczy około 6,000 mieszkańców. Przed rokiem 1789 zostawało Monaco pod opieką Francyi. Traktaty z roku 1815 poddały to Xięstwo pod opiekę Sardynii. Panujący Xiąże, Florestan I, pobiera rocznéj płacy 300,000 fr.

— Pizańska gazeta *l'Italia* donosi, że W. Xiąże Toskański odkupił okręg Pontremoli od byłego Xięcia Lukkieskiego a przyszłego Xięcia Parmy, za 4 miliony skudów. Z Modeny nie nadeszła jeszcze stanowcza odpowiedź na

рѣшительнаго отвѣта на предложеніе В. герцога Тосканскаго относительно переуступленія Фивицціанскаго округа, за имѣнія состоящія въ Германіи или за наличныя деньги. Между тѣмъ слышно, что Моденскій герцогъ донынѣ вовсе не думалъ удовлетворить требованіе нашего правительства, и не приказалъ войскамъ своимъ оставить Фивицціанскій округъ. Третьяго дня происходилъ здѣсь вторичный министерскій совѣтъ, по окончаніи коего отправленъ былъ въ Модену курьеръ.

— Моденское правительство доставило отрицательный отвѣтъ на приглашеніе церковной области и Сардиніи, чтобы оно присоединилось къ переговорамъ относительно учрежденія италіанскаго таможеннаго союза.

— 12-го числа въ Модену прибылъ чрезвычайный австрійскій посланникъ, баронъ Нейманнъ.

— Изъ Ливорно и Пизы выступили всѣ линѣйныя войска въ лагерь при Піетро-Санта.

— Фивицціану оставили многіе жители, которыхъ обстоятельства не заставляли тамъ проживать.

Неаполь, 15 *Ноября.*

Говорятъ, что Неаполитанскій Король положилъ присоединиться къ италіянскому таможенному союзу.

— Генералъ Ланди произвелъ въ Сициліи важныя злоупотребленія, преимущественно въ финансовомъ отношеніи; въ слѣдствіе сего онъ лишился милости Короля, и у него отняли уже власть *Alter-Ego*. Министры: Сантангело, Ферри и Піетро-Кантелла вышли изъ кабинета. На мѣсто Ферри, министра финансовъ, назначенъ уже кавалеръ Фортунато.

— Англійскій флотъ оставилъ Мальту, и плыветъ къ берегамъ Калабріи и Сициліи.

Испанія.

Мадритъ, 12 *Ноября.*

Королева Христина укомплектовала уже кабинетъ по своему желанію, назначивъ министромъ просвѣщенія и торговли Г. Браво Мурильо, который, во время предсѣдательства герцога Сотомайоръ, былъ министромъ юстиціи. Царствующая Королева не управляетъ дѣлами, а только подписываетъ, что ей поднесутъ.

— И генералъ Нарваэзъ долженъ былъ также подчиниться волѣ Королевы Христины. Она приказала ему, чтобы онъ — или возвратилъ младшему генералу Кончѣ должность, а старшаго возвелъ въ какое либо званіе, или же самъ подалъ въ отставку. Въ слѣдствіе сего, въ сегодняшнемъ номерѣ *Gacet*ы обнародовано, что настоящій генералъ-капитанъ Каталоніи, Донъ Мануэль де-ла-Конча, назначенъ посланникомъ при французскомъ дворѣ. Такимъ образомъ нетерпимый Нарваэзомъ генералъ будетъ покрайней мѣрѣ удаленъ изъ Испаніи. Вообще система господствующей партіи такова, чтобы испанская Королева представляема была за границею лицами, которыхъ она желаетъ сбыть съ рукъ. По этой-то причинѣ, хотѣли назначить Эспартеро посланникомъ въ Лондонѣ, генерала Росъ-де-Олано назначили посланникомъ въ Лиссабонѣ, а генерала Кончу въ Парижѣ. Пріобрѣтетъ-ли такое поведеніе уваженіе испанскихъ представителямъ за границею, и за симъ представляемому ими правительству, этого вовсе не имѣютъ здѣсь въ виду. Нынѣ даже редактора газеты *Espanol*, г-на Боррега, назначили посланникомъ въ Швейцаріи, такъ какъ онъ на этомъ только условіи рѣшился отказаться отъ настоящей своей оппозиціи противъ умѣреннаго министерства. Теперешній посланникъ въ Швейцаріи Г. Ант. Гайасъ, назначенъ посланникомъ въ Мексику, а Г. Вера — Резидентъ-министромъ въ Аѳинахъ.

— Лишь только Нарваэзъ узналъ, что Королева Изабелла по ниспроверженіи его министерства, намѣрена поставить въ главѣ новаго кабинета генерала Але, личнаго врага его, хотя и непринадлежащаго къ партіи прогрессистовъ, отправилъ къ нему тотчасъ, третьяго дня, повелѣніе, чтобы онъ въ теченіи 12 часовъ оставилъ Мадритъ и поселился въ мѣстечкѣ Пласенціи, въ Эстремадурѣ. Генералъ Але повиновался сему повелѣнію, но изъ Ацеры прислалъ къ Королевѣ представленіе, въ коемъ ссылаясь на сенаторское свое званіе, и на то обстоятельство — „что онъ никогда не принималъ участія въ происках и заговорахъ, кои подъ разными предлогами имѣли цѣлію подавленіе испанскаго національнаго духа,“ проситъ предать его суду, если имѣются причины къ настоящему его изгнанію, преимущественно же дозволить ему занять

propozycyą W. Xięcia Toskańskiego względem odstąpienia okręgu Fivizzano za dobra w Niemczech położone lub za gotowe pieniądze. Tymczasem słychać, że Xiążę Modeński nie okazał się dotychczas skłonnym do zadosyćuczynienia żądaniu naszego rządu, aby cofnął wojska swoje z okręgu Fivizzano. Onegdaj odbyła się tu druga rada ministeryalna, po ukończeniu której wysłano gońca do Modeny.

— Tenże rząd Modeński odpowiedział odmównie na wezwanie Państwa Kościelnego i Sardynii, aby się przyłączyć do układów względem ustanowienia włoskiego Związku celnego.

— Do Modeny przybył d. 12 Nadzwyczajny Poseł austryacki, Bar. Neumann.

— Z Liworny i Piz wszystkie wojska liniowe wyruszyły do obozu pod Pietra-Santa.

— Fivizzano opuszczane zostało przez wielu mieszkańców, których konieczne stosunki tam nie przywiązywały.

Neapol, 15 *listopada.*

Słychać, że Król Neapolitański postanowił przyłączyć się do włoskiego Związku celnego.

— Jenerał Landi nadużył bardzo w Sycylii władzy *Alter-Ego*, mianowicie pod względem kassowym. W skutek tego popadł w niełaskę królewską, i władza *Alter-Ego* została mu odebraną. Ministrowie: *Santangelo*, *Ferri* i *Pietrocantella*, ustąpili z gabinetu. *Ferri*, Minister skarbu, zastąpiony już został przez Kawalera *Fortunato.*

— Flota angielska opuściła Maltę i zbliża się ku brzegom Kalabrji i Sycylii.

Hiszpania.

Madryt, 12 *listopada.*

Królowa Krystyna uzupełniła już gabinet według swojej myśli, powołując do ministerswa oświecenia i handlu P. Bravo Murillo, który za prezydencyi Xięcia Sotomayor piastował ministerstwo sprawiedliwości. Mówimy, że Królowa Krystyna; gdyż panująca Monarchini nie rządzi, ale tylko podpisuje to, co jéj podadzą.

— Jenerał Narvaez musiał także uledz woli Królowéj Krystyny. Rozkazała mu ona, iżby, albo przywrócił młodszego Jenerała Concha do urzędu, a starszemu nadał jaką bądź godność, albo sam podał się do dymissyi. W skutku tego, dzisiejsza *Gaceta* ogłasza, że dotychczasowy Jenerałny Kapitan Katalonii, Don Manuel de la Concha, mianowany został Posłem przy dworze francuzkim. Tym sposobem tak znienawidzony przez Narvaeza Jenerał, będzie przynajmniéj z Hiszpanii oddalony. W ogólności należy to do systemu panującego stronnictwa, aby Królowa hiszpańska reprezentowaną była za granicą przez osoby, których się pozbyć pragnie. Z tego to powodu ofiarowano Jenerałowi Espartero, lubo napróżno, posadę Posła w Londynie; z tego samego powodu Jen. Ros de Olano został Posłem w Lizbonie, a teraz Jen. Concha Posłem w Paryżu. Czy takie postępowanie może zjednać poważanie reprezentantom hiszpańskim za granicą, a następnie reprezentowanemu przez nich rządowi, tego wcale nie mają tu na względzie. Teraz zaś nawet dotychczasowy właściciel dziennika *Espanol*, P. Borrego, mianowany został Posłem w Szwajcaryi, ponieważ tylko pod tym warunkiem ofiarował się zaniechać dotychczasowego swego oporu przeciw umiarkowanemu ministerstwu. Dotychczasowy Poseł w Szwajcaryi, P. Ant. Gayas, przeznaczony został w tymże charakterze do Mexyku, a P. Vera mianowany Ministrem Rezydentem w Atenach.

— Jak tylko Narvaez dowiedział się, że w skutku zamierzonego przez Królowę Izabellę strącenia jego ministerstwa, miał być postawiony na czele gabinetu Jenerał Alaix, osobisty jego nieprzyjaciel, lubo nie należący do stronnictwa progressistów, posłał mu zaraz onegdaj rozkaz, aby we 12 godzin opuścił Madryt i zajął mieszkanie w miasteczku Placencia, w Estramadurze. Jenerał Alaix usłuchał tego rozkazu, ale z Alaceru przysłał do Królowéj przedstawienie, w którém powołując się na swą godność Senatora, i na tę okoliczność, „że nie brał udziału w intrygach i spiskach, które pod różnemi pozorami miały na celu przytłumienie hiszpańskiego ducha narodowego“, uprasza ją, aby go pod sąd oddała, jeżeli są powody do wydanego już przeciw niemu wyroku wygnania; przedewszystkiem zaś, aby mu pozwoliła zająć posadę Senatora Państwa. Ponieważ młoda Królowa w swobodnem wynurzaniu woli

должность сенатора государства. Такъ какъ Королева не можетъ нынѣ совершенно свободно изъявлять своей воли, то генералъ Але будетъ вынужденъ пробыть въ изгнаніи до новой перемѣны отношеній.

— Генералъ Павія, при управленіи коего число карлистовъ въ Каталоніи возрасло до нѣсколькихъ тысячь, и плѣнники были разстрѣливаемы, снова отправился, 3 числа, въ Каталонію, чтобы вмѣсто генерала Кончи вступить въ должность генералъ-капитана сей провинціи. Бургосскій генералъ-капитанъ, генералъ Концинеро, получилъ отставку, а на мѣсто его назначенъ генералъ Фульгозія, бывшій Карлистъ, братъ коего женился на сестрѣ герцога Ріянзареса.

— Въ жур. *Faro* настаиваютъ, чтобы Гг. Саламанка и Эскозура приговорены были къ изгнанію.

15 Ноября.

Сегодня, въ часъ по полудни, Королева съ своимъ супругомъ отправилась въ парадной каретѣ, запряженной восьмью лошадьми, по улицамъ, наполненнымъ войсками, во дворецъ сената, для открытія засѣданія кортесовъ. Въ другихъ парадныхъ каретахъ ѣхали впереди Королева Христина и придворный штатъ. Вступивъ въ залу собранія, Королева шествовала впереди Короля нѣсколькими шагами и сѣла на тронѣ, между тѣмъ какъ Король занялъ мѣсто въ креслахъ по лѣвую Ея сторону. По поднесеніи президентомъ министровъ тронной рѣчи, Королева прочла ее твердымъ голосомъ, послѣ чего засѣданіе кортесовъ 1847 года было открыто на законномъ основаніи. Королева и Король тѣмъ же путемъ возвратились во дворецъ.

— Въ тронной рѣчи, произнесенной Королевою при открытіи засѣданій кортесовъ, сказано, между прочимъ, что Е. В. находится въ дружественныхъ отношеніяхъ съ сопредѣльными государствами, и что надѣется, что переговоры съ Римскимъ дворомъ, по поводу присутствія Папскаго нунція въ Испаніи, благополучно будутъ приведены къ окончанію. За симъ Королева изъяснила свое удовольствіе, видя возрастающее благосостояніе колоній и господствующее въ нихъ спокойствіе. Въ заключеніе рѣчи своей, Королева извѣстила, что министры представятъ кортесамъ проекты законовъ объ устройствѣ финансовъ, а равно объ опредѣленіи содержанія духовенству и церковному причту.

— Здѣсь носились слухи о сраженіи между королевскими войсками и Карлистами, близъ Берги. Карлисты, какъ говорили, потеряли 60 чел. въ томъ числѣ и своего предводителя Бокику; но на повѣрку вышло, что поле сраженія осталось за ними и что послѣ этой битвы вторглись они въ Бергу и на голову разбили тамошній гарнизонъ.

— Вновь назначенный капитанъ Каталоніи, генералъ Павія, прибылъ въ Барселону 8 с. м.

Сѣв. Амер. Соед. Штаты.

Нью-Іоркъ, 31 Октября.

Извѣстія изъ Вера-Круза простираются по 14-е число с. м. Сообщеніе сего города съ Мексикою, было все еще прервано. Въ Вера-Крузѣ полагали, что генералъ Ляне, который съ отрядомъ въ 2,000 чел. выступивъ оттуда, 30-го Сентября, соединился въ Ялапѣ съ полковникомъ Лалли, съ цѣлію овладѣть снова Пуэблою, а за симъ подкрѣпить генерала Скотта, находящагося въ Мексиканской цитадели,—не успѣетъ привести сего намѣренія въ исполненіе, если не преодолѣетъ сильнаго сопротивленія.— На счетъ Сантаны еще неизвѣстно, съ достовѣрностію, куда онъ отправился. Силы генерала Скотта въ Мексикѣ, состоятъ всего изъ 7,000 чел.

— Электрическій телеграфъ между Монреаломъ и Нью-Іоркомъ, уже открытъ; пространство это состоитъ изъ 1,020 англійскихъ миль (228 нѣмецкихъ). „Человѣкъ,—сказано въ одной изъ здѣшнихъ газетъ,—есть весьма умное животное, которое пишетъ картины посредствомъ солнечныхъ лучей (дагерротипъ), ѣздитъ посредствомъ пара, и разговариваетъ посредствомъ молніи.“

swojéj jest ograniczoną, przeto Jenerał Alaix będzie musiał pozostać na wygnaniu aż do nowéj zmiany stosunków.

— Jenerał Pavia, pod którego zarządem liczba Karlistów w Katalonii urosła była do tysiąców, a wszyscy jeńcy rozstrzelani zostali, udał się znowu d. 3 do Katalonii dla zastąpienia Jenerała Concha w urzędzie Jeneralnego Kapitana téj prowincyi. Także Jeneralny Kapitan prowincyi Burgos, Jenerał Cancinero, otrzymał dymissyą, a na jego miejsce mianowany został Jenerał Fulgosio, były Karlista, którego brat ożenił się z siostrą Xięcia Rianzares.

— Dziennik *Faro* nalega, aby także PP. Salamanca i Escosura zostali na wygnanie skazani.

Dnia 15 listopada.

Dziś o godz. 1-éj z południa, Królowa panująca, w towarzystwie swego małżonka, udała się w 8 konnym powozie paradnym, drogą napełnioną przez wojsko, do pałacu Senatu, dla zagajenia posiedzeń zgromadzonych tam Kortezów. W kilku innych powozach jechała Królowa Krystyna i dwór. Wszedłszy do sali posiedzeń, Królowa wyprzedziła o kilka kroków swego małżonka i zasiadła na tronie; Król zaś na krześle po lewéj stronie tronu. Prezes Ministrów podał Królowéj mowę tronową, którą odczytała silnym głosem; poczém Jen. Narvaez ogłosił Kortezy z roku 1847 za prawnie otworzone, a Królowa wróciła z Królem tą samą drogą do pałacu.

— Mowa tronowa, którą Monarchini zagaiła Kortezy, zawiera między innemi, że Królowa zostaje w najprzyjaźniejszych stosunkach ze wszystkiemi postronnemi mocarstwy, i że się spodziewa, iż układy ze Stolicą Apostolską, z powodu obecności Nuncyusza w Hiszpanii, szczęśliwie do skutku doprowadzone będą. Następnie, cieszy się Królowa pomnażającym się dobrym bytem osad i ciągle trwającą w nich spokojnością; kończy zaś oświadczeniem, że Ministrowie złożą Kortezom projekta do praw, mające na celu urządzenie finansów, jako też stosowne uposażenie duchowieństwa i przyzwoite utrzymanie służby kościelnéj.

— Rozeszła się pogłoska o walnéj utarczce między wojskami Królowéj a Karlistami, w pobliżu Bergi, gdzie ci ostatni mieli utracić 60 ludzi, a nawet i samego dowódzcę Boquica. Rzecz się jednak ma wcale przeciwnie, Karliści bowiem zostali panami pola bitwy, po któréj wpadli do Bergi i załogę w pień wycięli.

— Nowo mianowany Kapitan Jeneralny Katalonii, Jenerał Pavia, przybył do Barcelony 8-go b. m.

Stany-Zjednoczone Ameryki Północnéj.

Nowy-York, 31 października.

Wiadomości z Vera-Cruz dochodzą do 14 b. m. Kommunikacya tego miasta z Mexykiem była jeszcze ciągle przerwaną. W Vera-Cruz sądzono, że Jenerał Lane, który z 2,000 ludzi wyruszywszy ztamtąd, połączył się już 30 września w Jalapie z Półkownikiem Lally, w celu odzyskania na powrót miasta Puebli, a następnie wzmocnienia Jenerała Scott, zamkniętego w Mexyku, nie będzie mógł tego zamiaru wykonać bez doznania wielkiego oporu. O Santa-Annie nie wiadomo jeszcze z pewnością, gdzie się udał. Siły Jenerała Scott w Mexyku wynoszą tylko 7,000 ludzi.

— Telegraf elektryczny pomiędzy Montrealem New-Yorkiem został już otworzony; przestrzeń ta wynosi 1,020 mil angielskich (228 niem.). „Człowiek, (mówi jedna z gazet tutejszych), jest to bardzo rozumne zwierzę, które maluje promieniami słońca (dagerotyp), jeździ ogniem (parą), a rozmawia piorunem.“

ВИЛЬНА, въ Тип. Ѳ. Гликсберга—Печ. позвол. 5-го Декабря 1847 г. Испр. долж. Ценз. и Кав. *А. Мухинъ.*